

Рекомендації Ради ОЕСР щодо водних ресурсів

ГРУДЕНЬ, 2016 РОКУ

ВДОСКОНАЛЮЄМО ПОЛІТИКУ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ ЖИТТЯ

Рада - керівний орган ОЕСР, що має повноваження ухвалювати правові інструменти, які зазвичай називають Актами ОЕСР. Ці акти є результатом значної роботи, проведеної в комітетах Організації. Вони ґрунтуються на широкому аналізі та досвіді комітетів ОЕСР, а також відображають переваги загальнодержавного підходу.

Рекомендації не є юридично обов'язковими, але практика надає їм велику моральну силу, оскільки вони відображають політичну волю країн-членів та країн, що не є членами ОЕСР, а приєдналися до них (сторони, що приєдналися). Очікується, що країни-члени і не-члени, які приєдналися до Рекомендацій, зроблять все можливе для їх повної імплементації.

ОЕСР активно підтримує приєднання країн, що не є її членами, до Рекомендацій Ради щодо водних ресурсів. Країни, що не є членами ОЕСР, але які бажають приєднатися до Рекомендації Ради щодо водних ресурсів, запрошуємо звертатися до Ксав'є Лефлейва (Xavier Leflaive), Директорат ОЕСР з питань довкілля (xavier.leflaive@oecd.org).

Центральні та місцеві органи влади можуть використовувати Рекомендації як довідник для оцінки і, можливо, перегляду своєї політики у сфері управління водними ресурсами та забезпечення водної безпеки. Вони можуть зробити це, за їхнього бажання і за умови наявності фінансування, як на добровільній основі шляхом здійснення індивідуальної самооцінки, так і в рамках діалогу з водної політики ОЕСР.

Рекомендації Ради ОЕСР щодо водних ресурсів

Грудень, 2016 р.

Зміст

Амбіції та сфера застосування	4
Передумови	5
РЕКОМЕНДАЦІЇ РАДИ ОЕСР ЩОДО ВОДНИХ РЕСУРСІВ	6
Управління кількістю водних ресурсів	10
Поліпшення якості води	12
Управління водними ризиками та стихійними лихами	14
Забезпечення належного водного врядування	16
Забезпечення сталого фінансування, інвестиції та ціноутворення для цілей охорони вод і водних послуг	18

ВДОСКОНАЛЮЄМО ПОЛІТИКУ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ ЖИТТЯ

Амбіції та сфера застосування

У цьому документі представлено Рекомендації Ради ОЕСР щодо водних ресурсів (далі - Рекомендації). Рекомендації є стислим і послідовним правовим документом, що містить політичні настанови високого рівня з низки питань, пов'язаних з управлінням водними ресурсами та наданням водних послуг, включаючи: управління кількістю води; поліпшення якості води; управління водними ризиками та стихійними лихами; забезпечення належного управління водними ресурсами; забезпечення сталого фінансування, інвестиції та ціноутворення у сфері водних ресурсів та водних послуг.

Рекомендації встановлюють ряд заходів, які члени та партнери, що приєдналися до неї (далі - "Сторони, що приєдналися"), повинні розглянути для того, щоб управління водними ресурсами сприяло сталому зростанню та розвитку. Зокрема, Рада ОЕСР рекомендує Сторонам, що приєдналися: розробляти та впроваджувати водну політику, що адаптована до місцевих умов; управляти кількістю води шляхом поєднання політики управління попитом на воду, сприяння ефективності водокористування та розподілу води там, де вона найбільш необхідна; запобігати, зменшувати і контролювати забруднення води з усіх джерел; все це має застосовуватись до поверхневих і підземних вод, а також прибережних водних екосистем.

Рада також закликає Сторони, що приєдналися підвищувати ефективність та результативність, а також довіру та залучення до управління водними ресурсами. Розділ 6 Рекомендації відображає Принципи ОЕСР щодо управління водними ресурсами, які були розроблені в рамках Ініціативи ОЕСР з управління водними ресурсами та схвалені Міністрами на засіданні Ради Міністрів 3-4 червня 2015 року. Рада рекомендує країнам-учасницям вжити заходів для сталого фінансування водних послуг, водної інфраструктури, управління водними ресурсами та захисту екосистем, що пов'язані з водою.

Рекомендації були прийняті 13 грудня 2016 року після 2-річного процесу консультацій, в якому брала участь низка комітетів ОЕСР та партнерських установ і мереж, включаючи Комітет з питань екологічної політики, Комітет з питань сільського господарства, Комітет з питань політики регіонального розвитку, Комітет з питань регуляторної політики та Комітет з питань сприяння розвитку. Він також відображає коментарі, отримані під час раунду публічних консультацій, організованих у квітні 2016 року спільно з Консультативним комітетом підприємців та промисловості, Консультативним комітетом профспілок, Європейським екологічним бюро та Ініціативою ОЕСР з управління водними ресурсами. Більше інформації про процес та коментарі, отримані в ході консультацій з громадськістю, можна знайти на Веб-сторінці ОЕСР "Водні ресурси" (www.oecd.org/water).

З метою надання підтримки країнам-членам у впровадженні Рекомендацій, ОЕСР розробить інструментарій для впровадження протягом 2017-2018 років. Інструментарій міститиме додаткову інформацію щодо обґрунтування

політичних рекомендацій, меню варіантів та інструментів, які можуть допомогти у впровадженні проекту Рекомендацій, а також міжнародний передовий досвід.

Передумови

Ефективне та раціональне управління водними ресурсами та водними послугами залишається головним викликом для багатьох членів та партнерів ОЕСР, а тиск на водні ресурси продовжує зростати. В "Екологічному прогнозі ОЕСР до 2050 року" висвітлено основні проблеми управління водними ресурсами: посилення конкуренції за доступ до води (зумовлене зростанням чисельності населення та економіки); погіршення якості води; постійна потреба в розширенні доступу до безпечної питної води та санітарії в багатьох частинах світу та підтримці водопостачання в інших; погіршення стану підземних вод; загроза, пов'язана зі зміною клімату.

Глобальний масштаб проблеми, який можна монетизувати (за винятком екологічних ризиків), оцінюється в 500 мільярдів доларів США щорічно. З цих витрат неадекватне водопостачання та водовідведення становить 260 мільярдів доларів США на рік.

Включення водних ресурсів до однієї з Цілей сталого розвитку (ЦСР 6) та їхня важливість у низці інших ЦСР свідчить про те, що світова спільнота надає великого значення водним ресурсам. Зростає попит з боку урядів, промисловості, міст, громад, операторів, неурядових організацій та організацій громадянського суспільства на інноваційні та більш ефективні підходи до управління водними ресурсами. Такі підходи мають враховувати різноманітні та конкуруючі потреби у водних ресурсах, включаючи необхідність підтримувати екологічну стійкість та забезпечувати задоволення потреб найбільш вразливих членів суспільства.

ОЕСР надає політичні рекомендації щодо водних ресурсів членам ОЕСР та країнам, що не є членами ОЕСР, з початку 1970-х років, охоплюючи широке коло питань, включаючи управління водними ризиками, реформу розподілу водних ресурсів, управління, використання водних ресурсів у сільському господарстві та містах, ціноутворення та фінансування водних послуг та інфраструктури.

Рекомендації Ради фіксують основні ідеї, що впливають з цієї роботи і можуть допомогти у вирішенні нагальних питань, на які мають реагувати центральні та місцеві органи влади.

Рекомендації Ради ОЕСР щодо водних ресурсів

РАДА,

БЕРУЧИ ДО УВАГИ статтю 5 б) Конвенції про Організацію економічного співробітництва і розвитку¹ від 14 грудня 1960 року;

БЕРУЧИ ДО УВАГИ Рекомендацію Ради про керівні принципи, що стосуються міжнародних економічних аспектів екологічної політики; Рекомендацію Ради про реалізацію принципу "забруднювач платить"; Рекомендацію Ради про принципи, що стосуються транскордонного забруднення; Рекомендацію Ради про застосування принципу "забруднювач платить" стосовно аварійного забруднення; Рекомендацію Ради щодо використання економічних інструментів в екологічній політиці; Рекомендацію Ради щодо комплексного управління прибережними зонами; Рекомендацію Ради щодо регуляторної політики та управління; Рекомендацію Ради щодо державного управління проектами державно-приватного партнерства; Рекомендацію Ради щодо управління критичними ризиками; Рекомендацію Ради щодо ефективних державних інвестицій на всіх рівнях управління;

БЕРУЧИ ДО УВАГИ Рекомендацію Ради з контролю за евтрофікацією вод, Рекомендацію Ради щодо стратегій контролю за конкретними забруднювачами вод, Рекомендацію Ради щодо політики та інструментів управління водними ресурсами, яка замінюється Рекомендацію Ради щодо політики управління водними ресурсами: інтеграція, управління попитом та охорона підземних вод;

БЕРУЧИ ДО УВАГИ Принципи ОЕСР з управління водними ресурсами, схвалені Міністрами на засіданні Ради на рівні Міністрів у 2015 році, які відображені в Розділі 6 цих Рекомендацій і які будуть слугувати керівництвом з реалізації цього Розділу;

БЕРУЧИ ДО УВАГИ Заяву Ради Міністрів 2015 року, в якій Міністри запропонували ОЕСР розробити Рекомендації, що оновлюють та консолідують існуючі рекомендації щодо водних ресурсів;

БЕРУЧИ ДО УВАГИ Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року, Аддіс-Абебську програму дій 2015 року, Конвенцію про біологічне різноманіття 1992 року, Сендайську рамкову програму зі зменшення небезпеки стихійних лих 2015 року, Паризьку угоду 2015 року відповідно до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату та Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН про права людини на безпечну питну воду та санітарію;

¹ Угода між Урядом України та Організацією Економічного Співробітництва та Розвитку щодо привілеїв, імунітетів і пільг, наданих організації та офісу організації в Україні ратифіковано Законом України [№ 2900-IX від 06.02.2023](#)

ВВАЖАЮЧИ, що вода має важливе значення для життя у багатьох відношеннях, у тому числі для екосистем, від яких залежить усе життя та низка видів людської діяльності; що доступ до безпечної питної води та санітарії сприяє поступовій реалізації прав людини та загальному добробуту, включаючи гендерну рівність; і, що пом'якшення водних ризиків є передумовою сталого зростання, соціальної інтеграції, продовольчої та енергетичної безпеки, як це відображено у взаємозв'язку "вода - продовольство - енергія";

ВИЗНАЮЧИ, що управління водними ресурсами охоплює прісні поверхневі та підземні води (які відіграють вирішальну роль у постачанні, зберіганні та очищенні води і є вразливими до несталих практик), а також прибережні екосистеми (на якість яких може впливати управління прісноводними ресурсами, які в свою чергу, здійснюють вплив на морські екосистеми та економічну діяльність);

ВВАЖАЮЧИ, що водна політика є спільною відповідальністю на національному та міжнародному рівнях управління; що в різних країнах застосовуються різні повноваження та рівні автономії; що впровадження управління водними ресурсами повинно бути скоординованим, узгодженим та послідовним на всіх рівнях управління; і що ці Рекомендації, відповідно, мають відношення до національного та міжнародного рівнів управління;

ВИЗНАЮЧИ, що водні ресурси та пов'язані з ними екосистеми мають природні біофізичні особливості, які можуть співпадати або ж не співпадати з адміністративними кордонами, і що транскордонне водне співробітництво між прибережними країнами на основі взаємовигідних рішень може сприяти сталому розвитку та управлінню водними ресурсами;

ВВАЖАЮЧИ, що інтегрований підхід до управління водними ресурсами та екосистемами, що пов'язані з ними, є необхідним, оскільки на водні ресурси та водні послуги впливають ініціативи, що реалізуються в широкому спектрі політичних сфер (наприклад, фінанси, землекористування, лісове господарство, містобудування, виробництво енергії, пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація до них, гірничодобувна промисловість, сільське господарство, транспорт, інфраструктура);

ВИЗНАЮЧИ також, що управління водними ресурсами та екосистемами, що пов'язані з ними, переслідує декілька цілей, серед яких: охорона та відновлення водних ресурсів і пов'язаних з ними екосистем та їх здатності надавати основні послуги; збереження та відновлення гідрологічного циклу; забезпечення своєчасного постачання достатньої кількості та якості води для задоволення побутових, екологічних, промислових, сільськогосподарських та інших потреб у часі; управління водними послугами; управління компромісами для збалансування попиту та пропозиції на воду; запобігання та управління ризиками виникнення стихійних лих, що пов'язані з водними ресурсами, а також адаптація до наслідків, пов'язаних зі зміною клімату.

1

ПОГОДЖУЄТЬСЯ, що для цілей цих Рекомендацій застосовуються наступні визначення:

- **Зелена інфраструктура** в контексті управління водними ресурсами означає стратегічно сплановану мережу природних і напівприродних територій з іншими екологічними характеристиками, спроектовану і керовану для надання широкого спектру екосистемних послуг.
- **Рівень** (для управління водними ресурсами) означає численні географічні та адміністративні одиниці, які мають відношення до управління водними ресурсами та водними послугами, такі як водозбір, місто, басейн, регіональний, національний або транскордонний рівні.
- **Режим розподілу водних ресурсів** - це поєднання політики, механізмів та важелів управління (наприклад, прав, ліцензій, дозволів), які використовуються для визначення того, кому дозволено забирати воду з водного басейну, скільки води можна забирати і коли, а також скільки води має бути повернуто (і якої якості; наприклад, для захисту та відновлення пов'язаних з водою екосистем), а також умов, пов'язаних з використанням цієї води. У цьому документі розподіл води відноситься до частин річок, озер і водоносних горизонтів загальнодержавного значення.
- **Право на воду** - це право на забір та використання води з певного водного ресурсу, яке також може бути визначене як право на воду, право водокористувача, водний контракт, ліцензія або дозвіл на забір води.
- **Водні ресурси** - це поверхневі водні об'єкти (тобто озера, річки, водно-болотні угіддя, естуарії та прибережні території) та підземні води.
- **Водні ризики** - це ризики, з точки зору їх потенційної ймовірності та впливу, пов'язані з нестачею води (наприклад, посухи), надлишком води (наприклад, повені), забрудненням води, а також ризики порушення стійкості пов'язаних з водою екосистем.
- **Стихійні лиха, пов'язані з водою**, - це повені, посухи, забруднення води та спалахи захворювань, пов'язаних з водою, які мають значний вплив на здоров'я, добробут, майно та екосистеми, а також негативно впливають на продовольчу та енергетичну безпеку, ціни на сировинні товари, міжнародні відносини або можуть призвести до соціальних заворушень.

- **Екосистеми, що пов'язані з водою**, включають водно-болотні угіддя, річки, водоносні горизонти, озера та взаємопов'язані компоненти навколишнього ландшафту (гори та ліси). Вони також включають прибережні екосистеми.
- **Водні послуги** - це послуги, які забезпечують забір і транспортування води до місця її використання, а також збір і очищення стічних вод перед їх повторним використанням або поверненням у навколишнє середовище.
- **Водокористування** - це діяльність і функції, які вимагають певної кількості води в певний час і в певному місці та певної якості, включаючи сільськогосподарську, промислову, рибальську, рекреаційну та судноплавну діяльність, виробництво енергії, побутове використання (включаючи питну воду), а також пов'язані з водою екосистемні та культурні функції.

2 РЕКОМЕНДУЄ країнам-членам та країнам, що не є членами але які приєдналися до цієї Рекомендації (далі "Сторони, що приєдналися") розробляти та впроваджувати водну політику, яка:

1. Адаптована до місцевих умов.
2. Базується на довгострокових планах управління водними ресурсами, бажано на рівні річкового басейну або водоносного горизонту, і, за необхідності, враховує транскордонний контекст. Такі плани повинні сприяти спільному управлінню поверхневими і підземними водами, регулярно переглядатися і оновлюватися. Вони виграють від консультацій із зацікавленими сторонами.
3. Заохочує спільне управління кількістю та якістю води, а також звертає увагу на гідроморфологічні характеристики та часову мінливість водних об'єктів, оскільки вони впливають на кількість та якість води, стихійні лиха та екосистеми, пов'язані з водою.
4. Розглядає практику, тенденції та події, які впливають на доступність води, попит на воду, а також на вразливість до водних ризиків; відображає їх ширші економічні, соціальні та екологічні наслідки на різних рівнях.
5. Сприяє розробці та поширенню інноваційних та більш ефективних способів управління водними ресурсами, заснованих на технічних і нетехнічних інноваціях.
6. Розроблена відповідно до наведених нижче рекомендацій щодо управління кількістю води, поліпшення якості води, управління водними ризиками та стихійними лихами, підвищення ефективності управління, а також спрямована на забезпечення сталого фінансування та інвестицій у водному секторі.

УПРАВЛІННЯ КІЛЬКІСТЮ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

3
РЕКОМЕНДУЄ Сторонам, що приєдналися управляти кількістю води на відповідному рівні і, залежно від наявності водних ресурсів, шляхом поєднання:

1. Політики управління попитом на воду на національному або міжнаціональному рівнях управління, яка:
  - відображає короткострокові та довгострокові прогнози та враховує невизначеності щодо поточної та майбутньої наявності води та попиту на неї; та
  - базується на планах управління водними ресурсами, які ґрунтуються на розумінні екологічно стійких меж системи, враховують всі соціальні, економічні та екологічні функції води при збереженні водних ресурсів. Там, де це необхідно, водопостачання може бути збільшено у сталий спосіб, наприклад, за допомогою модульних, масштабованих підходів до "зеленої" та "сірої" інфраструктури або використання регенерованої води.
2. Сприяння підвищенню ефективності водокористування з метою зменшення навантаження на всі поверхневі та підземні водні ресурси, особливо там, де води не вистачає і конкуренція між секторами посилюється, враховуючи при цьому необхідність поповнення підземних вод та екологічні стоки. Таке сприяння може включати розгляд економічних інструментів управління водними ресурсами (наприклад, плата за водозабір), підтримку водоефективних технологій або використання альтернативних джерел води (наприклад, регенерованої води).

3. Режимів розподілу води, які визначають сталий запас ресурсів та:
- Розподіляють воду та ризик її нестачі у недискримінаційний спосіб, який відображає широкі політичні цілі (наприклад, доступ до питної води, здоров'я екосистем, продовольча чи енергетична безпека), як за звичайних, так і за екстремальних умов, у тому числі шляхом збалансування всіх інтересів у басейнах та врахування економічної ефективності заходів;
  - Є динамічними, гнучкими та пристосованими до мінливих обставин з найменшими соціальними витратами;
  - Сприяють ефективному водокористуванню, інвестиціям та інноваціям з належним урахуванням соціальних наслідків та екосистемної функції води;
  - Реагують на звичайну практику традиційних громад; та
  - Сприяють дотриманню та забезпеченню виконання (прав на воду) в національному та міжнародному контекстах.
4. Колективних підходів до управління, таких як колективні права на воду, де це можливо, в районах, де мало інформації про наявність та використання води, або де операційні витрати на управління індивідуальними правами є надто високими (наприклад, для управління підземними водами).
5. Покращення знань про водокористування та межі стійкості, а також покращення моніторингу водних ресурсів і водокористування, стану водозбірних басейнів, здоров'я екосистем та взаємозв'язків між поверхневими і підземними водами для кращої оцінки екологічних потреб і майбутньої доступності води та прийняття більш обґрунтованих рішень.

ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ВОДИ

4

РЕКОМЕНДУЄ Сторонам, що приєдналися запобігати, зменшувати та управляти забрудненням води з усіх джерел (дифузних і точкових) у поверхневих і підземних водах та пов'язаних з ними прибережних екосистемах, звертаючи увагу на забруднювачі, що викликають особливе занепокоєння.

З цією метою Сторони, що приєдналися повинні:

1. Виділяти достатні людські, технічні, наукові та фінансові ресурси для: Оцінювання кількості і якості води та стічних вод. Зокрема необхідно розвивати моніторинг якості води та публічно звітувати про його результати.

- Визначити джерела забруднення (дифузні та точкові), а для найбільш важливих забруднюючих речовин визначити концентрацію, загальний обсяг та час скидання.
- Встановити політичні цілі та завдання для досягнення та підтримання встановлених стандартів якості води у водних об'єктах з метою захисту цільового використання та екосистем, що пов'язані з водою, беручи до уваги вимоги до якості води для всіх видів водокористування.
- Удосконалити стандарти для встановлення цільових показників якості води, спираючись на новітні наукові знання та найбільш економічно ефективні технології.
- Оцінити інвестиції, необхідні для досягнення бажаного рівня якості води, а також для захисту та відновлення екосистем, що пов'язані з водою, беручи до уваги економічну ефективність, пов'язану з вигодами для здоров'я людини та екосистем.

2. Визначати, оцінювати та намагатися зменшити ризики, пов'язані з інвестиціями, які негативно впливають на природну цілісність річок, озер, водоносних горизонтів та водно-болотних угідь, їхній гідроморфологічний стан, природну водоутримуючу здатність басейнів або функціонування екосистем.

3. Вживати заходів для зменшення, наскільки це необхідно, забруднення всіх вод і, зокрема, забруднення поверхневих вод, що призводить до евтрофікації, приділяючи особливу увагу проблемі, що виникає в результаті перенесення вод, забруднених поживними речовинами, через кордони або в моря. Ці заходи повинні забезпечити дотримання згаданих вище цілей і завдань щодо якості води.

4. Сприяти впровадженню найбільш економічно ефективних заходів для поліпшення якості води, забезпечуючи при цьому максимально можливу підзвітність забруднювачів і користувачів, шляхом:

- Цілеспрямованого впливу на забруднюючі речовини, що мають особливе значення на відповідному рівні (водозбір, басейн або водоносний горизонт), на основі таких характеристик, як токсичність, стійкість, біоаккумуляція та ризик для здоров'я людини і довкілля.
- Застосування заходів контролю забруднення якомога ближче до джерела, беручи до уваги альтернативні економічно ефективні опції у випадку непропорційних витрат.
- Інтегрованого контролю забруднення, зокрема щоб заходи з контролю забруднення води не призводили до неконтрольованого перенесення забруднення в інші водні об'єкти, ґрунтові або повітряні системи.

5. Розглянути найбільш економічно ефективні заходи для вирішення проблем якості води, застосовуючи при цьому принцип "забруднювач платить" у тих випадках, коли він згадується в нормативно-правовій базі, і просувати його там, де він відсутній.

6. Поєднувати регуляторні, добровільні та економічні інструменти для забезпечення постійних стимулів для забруднювачів з метою зменшення та контролю забруднення водних ресурсів.

7. Створити механізми для моніторингу та забезпечення дотримання нормативних положень. Правозастосування має бути цілеспрямованим, з використанням усіх наявних джерел даних. Воно повинно ґрунтуватися на чітких, прозорих і пропорційних правилах, процедурах, санкціях, стимулах та інструментах для досягнення регуляторних цілей економічно ефективним шляхом.

8. Вжити заходів для захисту, відновлення та сприяння сталому використанню екосистем, що пов'язані з водою, зупинити і повернути назад деградацію, припинити втрату їх біорізноманіття.

9. Вжити наступних заходів для вирішення галузевих проблем:

- Сприяти узгодженості між водною та **галузевими політиками**, наприклад, у промисловості, енергетиці, охороні природи, постачанні питної води, охороні здоров'я та сільському господарстві. В останньому випадку, визначити та максимально скоротити будь-які шкідливі стимули та практики, що мають негативний вплив на навколишнє середовище або воду (наприклад, субсидії на добрива та пестициди, які є шкідливими для водних ресурсів).
- Вживати відповідних фінансових, управлінських і технічних заходів для забезпечення того, щоб **системи очищення стічних вод**: будувалися та експлуатувалися економічно ефективно; враховували рельєф місцевості та майбутні демографічні тенденції; сприяли досягненню цілей щодо якості води; дозволяли відновлювати ресурси, підвищувати енерго- та водоефективність, а також повторно використовувати воду для збереження водних ресурсів.

- Приділяти особливу увагу досягненню сталого управління та збереження **рибних ресурсів** та інших водних живих ресурсів у прісноводних та прилеглих до них прибережних районах на місцевому, національному та міжнародному рівнях, а також, наскільки це можливо, забезпечувати координацію дій усіх відповідних органів влади.

УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РИЗИКАМИ ТА СТИХІЙНИМИ ЛИХАМИ

5 РЕКОМЕНДУЄ Сторонам, що приєдналися спільно управляти водними ризиками та катастрофами, прийняти та регулярно переглядати політику управління водними ризиками як елемент підходу до національного управління ризиками, що враховує всі небезпеки.

З цією метою Сторонам, що приєдналися слід

1. Підготуватися до стихійних лих, пов'язаних з водою, інвестуючи в
  - Оцінку ризиків для визначення пріоритетів зі зменшення ризиків виникнення стихійних лих, можливості управління надзвичайними ситуаціями та розробку стратегій фінансового захисту (які використовуються для управління фінансовими наслідками стихійних лих, забезпечення адекватної спроможності управляти ризиками виникнення стихійних лих та пом'якшувати їх наслідки, тим самим зменшуючи фінансовий тягар та економічні витрати від стихійних лих, а також сприяючи швидкому відновленню економічної діяльності). Залежно від питань, що розглядаються, оцінка ризиків може враховувати індивідуальну реакцію (адаптацію) на ризик і реакцію на надзвичайну ситуацію (реагування).
  - Поінформованість (про ризики) населення, громад та бізнесу, які піддаються ризику або зазнають його впливу.
  - Встановлення та регулярний перегляд прийнятних рівнів водних ризиків, які відображають суспільні цінності.
  - Попередження та зменшення ризиків шляхом поєднання структурних заходів захисту (тобто інженерних або будівельних заходів, спрямованих на зменшення впливу небезпек шляхом захисту активів або громад, або контролю мінливості природних явищ) та неструктурних заходів для попередження та зменшення ризиків (включаючи екосистемні рішення та

"зелену" інфраструктуру, де це доречно), а також, за необхідності, надання стимулів та інструментів для заохочення приватних заходів самозахисту та підвищення стійкості до надзвичайних ситуацій.

- Можливості реагування на надзвичайні ситуації, як на відомі небезпеки та загрози, так і на нові, непередбачувані та складні явища.
  - Соціальну політику та фінансові механізми для пом'якшення впливу втрат на добробут та забезпечення швидкого відновлення і реконструкції, що зменшують вразливість у майбутньому.
  - Прозорість, підзвітність та інформування громадськості у процесі прийняття рішень, пов'язаних з водними ризиками.
2. Покращувати узгодженість політик у сфері адаптації до зміни клімату, управління водними ресурсами, землекористування, просторового планування, захисту екосистем і біорізноманіття та зниження ризиків стихійних лих.
  3. Враховувати специфіку водних ризиків, пов'язаних зі зміною клімату для сільського господарства, зокрема шляхом створення сприятливого середовища для адаптації сільського господарства та водних систем, а також шляхом поєднання вимірів і рівнів, в яких перетинаються кліматична, водна та сільськогосподарська політики.
  4. Враховувати специфіку водних ризиків щодо міст, визнаючи, що міста та їхні внутрішні райони взаємопов'язані завдяки водозбірним басейнам та підземним водам, і, зокрема, використовувати міську політику та фінансування інфраструктури для заохочення містобудування з урахуванням водних ресурсів.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОГО ВОДНОГО ВРЯДУВАННЯ

6

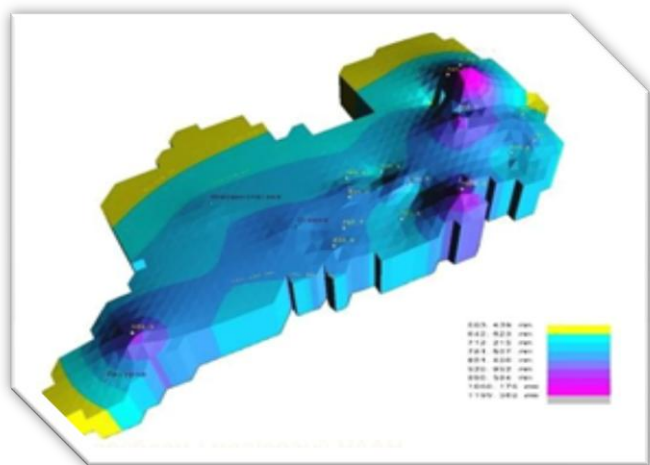
РЕКОМЕНДУЄ Сторонам, що приєдналися підвищувати ефективність та результативність, а також довіру та залучення до управління водними ресурсами, враховуючи особливості управління підземними водами.

Управління водними ресурсами охоплює політичні, інституційні та адміністративні правила, практики та процеси (офіційні та неформальні), за допомогою яких приймаються та реалізуються рішення; зацікавлені сторони можуть формулювати свої інтереси та враховувати свої проблеми, а особи, які приймають рішення, несуть відповідальність за управління водними ресурсами та надання послуг водопостачання. Для цього Сторони, що приєдналися повинні:

1. Чітко розподіляти і розмежувати ролі та відповідальність за формування водної політики, реалізацію політики, оперативне управління та регулювання, а також сприяти координації між відповідальними органами.
2. Управляти водою на відповідному рівні (рівнях) в рамках інтегрованих систем управління басейном для відображення місцевих умов і сприяння координації між різними рівнями.

3. Заохочувати узгодженість політики шляхом ефективної міжгалузевої координації, особливо між водною політикою та політиками щодо навколишнього середовища, охорони здоров'я, енергетики, сільського господарства, промисловості, просторового планування та землекористування.
4. Адаптувати рівень спроможності відповідальних органів до складності водних викликів, що потребують вирішення, і до набору компетенцій, які необхідні для виконання їх обов'язків.
5. Створювати, оновлювати та забезпечувати обмін своєчасними, послідовними, порівнянними та політично доречними даними та інформацією, пов'язаними з водою, і використовувати їх для спрямування, оцінки та вдосконалення водної політики.
6. Бути певними, що механізми управління допомагають мобілізувати водно орієнтоване фінансування та розподіляти фінансові ресурси ефективним, прозорим і своєчасним способом.
7. Забезпечувати ефективне запровадження та дотримання надійних регуляторних рамок управління водними ресурсами в інтересах суспільства.
8. Сприяти прийняттю та впровадженню інноваційних практик управління водними ресурсами серед відповідальних органів влади, урядових структур та відповідних зацікавлених сторін.
9. Впроваджувати практики доброчесності та прозорості у водній політиці, водних інституціях та органах управління водними ресурсами для формування більшої підзвітності та довіри до процесу прийняття рішень.
10. Сприяти залученню зацікавлених сторін для інформованого та орієнтованого на результат внеску в розробку та впровадження водної політики.
11. Заохочувати органи управління водними ресурсами, які допомагають керувати компромісами між водокористувачами, сільськими та міськими мешканцями та поколіннями.
12. Сприяти регулярному моніторингу та оцінці водної політики та управління, де це доречно, ділитися результатами з громадськістю та, у разі необхідності, вносити корективи.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ФІНАНСУВАННЯ, ІНВЕСТИЦІЇ ТА ЦІНОУТВОРЕННЯ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ОХОРОНИ ВОД І ВОДНИХ ПОСЛУГ

7

РЕКОМЕНДУЄ Сторонам, що приєдналися запровадити заходи зі сталого фінансування послуг водопостачання, водної інфраструктури, управління водними ресурсами та захисту екосистем, що пов'язані з водою.

Для цього Сторони, що приєдналися повинні:

1. Розглянути наступні чотири принципи фінансування управління водними ресурсами: забруднювач платить, бенефіціар (отримувач вигоди) платить, рівність і узгодженість між політиками, які впливають на водні ресурси.
2. Прагнути до найбільшої соціальної віддачі від інвестицій, наприклад шляхом:
  - вивчення опцій, які можуть мінімізувати поточні або майбутні потреби у фінансуванні, враховуючи компроміси та використовуючи синергію між цілями політики та між коротко- та довгостроковими викликами;
  - інвентаризації існуючих активів, їх обслуговування, пошук підвищення ефективності;
  - розробки стратегічних фінансових планів, які уможливають відповідність між фінансовими ресурсами та цілями політики та забезпечують доступність для вразливих верств суспільства, у тому числі за допомогою спеціальних цільових заходів; і
  - створення незалежної перевірки дієвості та економічної ефективності інвестицій.
3. Розглянути можливість диверсифікації потоків доходу та використання нових джерел капіталу, де це необхідно та відповідно до цілей політики. Першим кроком могло б стати поєднання надходжень від тарифів на воду, трансфертів з державних бюджетів і трансфертів від міжнародного співтовариства (тобто З літери T), щоб відшкодувати витрати на інвестиції, експлуатацію та обслуговування водної інфраструктури, наскільки це можливо та де це ефективно.

РЕКОМЕНДУЄ Сторонам, що приєдналися запровадити, де це можливо й доречно, цінові інструменти...

... у поєднанні з іншими інструментами (наприклад, регулятивними, добровільними чи іншими економічними інструментами) для управління водними ресурсами (зокрема охорони вод), поступового усунення негативних зовнішніх ефектів (наприклад, надмірне водокористування, забруднення) та покращення фінансової стійкості водної інфраструктури та водних послуг. Економічні інструменти мають відображати соціальні та економічні умови кожної країни.

Сторони, що приєдналися, які розглядають інструменти ціноутворення, отримують вигоду від:

1. Встановлення плати за забір води з поверхневих і підземних джерел, яка відображає дефіцит води (тобто витрати на навколишнє середовище та ресурси) і покриває адміністративні витрати на управління системою.
2. Встановлення на достатньому рівні плати за забруднення води в рамках використання поверхневих і підземних вод або ж плати за скидання стічних вод, що призведе до значного стимулюючого ефекту з запобігання та контролю забруднення.
3. Встановлення тарифів або плати за послуги водопостачання та всі інші види використання води, які покривають витрати на експлуатацію, обслуговування та оновлення інфраструктури та прогресивну частку капітальних витрат, де це можливо.
4. Обліку наслідків перерозподілу та пріоритетного використання води на основі досліджень доступності, справедливості для вразливих груп та оцінки впливу на конкурентоспроможність, у відповідних випадках, беручи до уваги право на безпечну питну воду та санітарію.
5. Поступове скасування політичних заходів, що спотворюють ціни, і загальних субсидій, які впливають на доступність, якість і попит на воду, наскільки це можливо, беручи до уваги ширшу державну політику та пріоритети.
6. Врахування операційних витрат, включаючи адміністративні витрати, під час розробки інструментів ціноутворення та схем управління доходами.

Повний текст Рекомендацій Ради щодо водних ресурсів є доступним на:

<http://oe.cd/rcwater>

Для додаткової інформації та будь яких подальших оновлень будь ласка перегляньте базу даних ОЕСР щодо правових інструментів:

<http://acts.oecd.org/Default.aspx>

Не члени ОЕСР які бажають дотримуватись Рекомендацій Ради щодо водних ресурсів запрошуються до листування з:

Ксав'є Лефлейва (Xavier Leflaive), ОЕСР Директорат з охорони довкілля (OECD Environment Directorate) (xavier.leflaive@oecd.org)

Досліджуйте роботи ОЕСР щодо водних ресурсів на:

<http://www.oecd.org/water>

Контактна адреса:

Для подальшої інформації будь ласка звертайтеся:

Xavier Leflaive, Xavier.Leflaive@oecd.org

ВДОСКОНАЛЮЄМО ПОЛІТИКУ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ ЖИТТЯ